

of a freely made decision, as a natural consequence of freedom of choice. Thus freedom and responsibility are in direct dependence: the wider space of freedom, the more responsibility to the doctor which is connected with observance by it of the basic moral principles.

Демідова С. Р.

НТУ «ХПИ»

ПРОБЛЕМИ СЕНСУ БУТТЯ З ТОЧКИ ЗОРУ ЕКЗИСТЕНЦІАЛІЗМУ

Почнемо з розгляду питання: що таке екзистенціалізм? Екзистенціалізм – (від лат. *Exsistentia* – існування), або філософія існування, – напрям у філософії ірраціоналізму.

Екзистенціалізм дорікають в тому, що він песимістичний, підкреслює людську ницість, дивиться на людину як на ізольовану істоту; і це наслідок того, що це виходить з чистою суб'єктивності, з картезіанського «я мислю», тобто знову-таки з такого моменту, коли людина осягає себе на самоті, і це нібито відрізає шлях до солідарності з людьми, які знаходяться зовні.

Християни дорікають в тому, що екзистенціалізм заперечує реальність і значення людських вчинків, так як, знищуючи божественні заповіді та вічні цінності, не залишає нічого, крім сваволі: кожному дозволено вступати, як йому заманеться, і ніхто не може судити про погляди та вчинки інших людей. На всі ці звинувачення відповідає Жан Поль Сартр в своїй роботі «Екзистенціалізм – це гуманізм». Основне звинувачення полягає в тому, що екзистенціалізм звертає особливу увагу на погану сторону людського життя.

Справа, втім, дещо ускладнюється тим, що існують два різновиди екзистенціалістів: по-перше, це християнські екзистенціалісти, до яких відноситься Ясперс і сповідуючий католицизм Габріель Марсель; і, по-друге, екзистенціалісти-атеїсти, до яких відносяться Хайдеггер і французькі екзистенціалісти. Тих і інших об'єднує лише переконання в тому, що

існування передує сутності, або, якщо хочете, що потрібно виходити з суб'єкта.

Для екзистенціаліста людина не піддається визначенню, що спочатку нічого собою не представляє. Людиною він стає лише з наслідками, причому такою людиною, якою він зробить себе сам. Таким чином, немає ніякої природи людини, як немає і бога, який би її задумав. Людина просто існує, і він не тільки такий, яким себе представляє, та такий, яким він хоче стати. І оскільки він представляє себе вже після того, як починає існувати, і проявляє волю вже після того, як починає існувати, і після цього пориву до існування, то він є лише те, що сам із себе робить!

Я можу привести в приклад Достоевського, він якось писав, що «якщо бога немає, то все дозволено». Це – вихідний пункт екзистенціалізму. Справді, все дозволено, якщо Бога не існує, а тому людина покинутий, йому нема на що спертися ні в собі, ні зовні. Перш за все у нього немає виправдань. Інакше кажучи, людина вільна, людина – це свобода.

Людина існує лише настільки, наскільки себе здійснює, являється собою, отже, вона не що інше, як сукупність своїх вчинків, не що інше, як власне життя. Звідси зрозуміло, чому це вчення вселяє жах деяким людям. Адже у них часто немає іншого способу переносити власну неспроможність, як за допомогою міркування: «Обставини були проти мене, я стою набагато більшого. Я не написав хороших книг, але це тому, що у мене не було часу. Однак насправді, як вважають екзистенціалісти, немає ніякої любові, крім тієї, що створює саму себе; немає ніякої «можливої» любові, крім тієї, яка в любові проявляється. Я хочу лише сказати, що людина є не що інше, як ряд її вчинків, організація, сукупність відносин, з яких складаються ці вчинки. І в такому випадку дорікають, по суті, не за песимізм, а за впертий оптимізм. Якщо нам ставляться в докір літературні твори, в яких описується мляві, слабкі, боязкі, а іноді навіть явно погані люди. Проста людина заявили, що вони такі через свою спадковості, в результаті впливу середовища, суспільства, в силу певної органічної або психічної обумовленості, та

заспокоїлися і сказали: «Так, ми такі, і з цим нічого не поробиш». Але екзистенціаліст, описуючи боягуза, вважає, що цей боягуз відповідальний за власну боягузтво. Він винний не тому, що у нього боягузливе серце, а такий тому, що сам зробив себе боягузом своїми вчинками.

Екзистенціалізм визначає людину по його справах, ні як песимістичне опис людини: на ділі немає більш оптимістичного вчення, оскільки доля людини покладається в ньому самому. Екзистенціалізм – це не спроба відбити у людини бажання до дій, бо він говорить людині, що надія лише в його діях, і єдине, що дозволяє людині жити, – це дія.

Висновок: На закінчення слід сказати, що людина завжди стоїть перед вибором, і що сенс його буття в тому, який він зробить вибір. Якщо говорити побутовою мовою, то мета нашого життя бути щасливим і сенс в тому, щоб правильно вирішити для себе яким шляхом ми цього щастя доб'ємося. Вибір кожної людини, визначає все людство в цілому, один як складова єдиного. Людина вже народжуючись – існує, екзистенція, але щоб визначити свою сутність і зрозуміти її, йому якраз і слід робити певні рішення і отже дії. Тоді лише він пройде від простого існування до есенції, своєю сутністю, а, отже, і буде близький до розуміння своєї суті, сенсу буття. І, хоча визначити сенс буття не можна, можна припустити, що сенс буття в пошуку сенсу буття, Це процес на шляху людини від існування до есенції – до своєї сутності.

**Леснікова В.
НТУ «ХП»**

ФІЛОСОФІЯ ЕКОНОМІКИ АРИСТОТЕЛЯ

У сучасному суспільстві зв'язок між накопиченням грошей і економікою нерідко здається чимось само собою зрозумілим. Однак ми можемо відзначити, звернувшись до витоків економічної науки, що спочатку